

Kriterier

Trafikverkets granskningskriterier är harmoniserade med BASTAs egenskapskriterier. Syftet med harmoniseringen är att förenkla och undvika flera parallella system som liknar varandra och därför kunna arbeta effektivare med utfasning av farliga ämnen. Kriterierna är baserade på den europeiska kemikalielagstiftningen REACH och CLP.

I de fall BASTA uppdaterar sina egenskapskriterier innan en revidering av kriterierna gjorts i denna riktlinje, gäller BASTAs ändringar i en övergångsperiod tills riktlinjen reviderats.

Granskning av kemiska produkter sker enligt Tabell 1 utifrån faroangivelser (CLP-förordningen, EG nr. 1272/2008).

Utfasningsämnen är ämnen med egenskaper enligt vitmarkerade fält i Tabell 1. Dessa kriterier är harmoniserade med kriterier enligt Reach artikel 57, substances of very high concern och kriterier för upptag på Kandidatförteckningen. Kriterierna är även harmoniserade med kriterier för utfasningsämnen enligt Kemikalieinspektionens PRIODatabas och enligt miljömålet Giftfri Miljö.

Riskminskningsämnen är ämnen med egenskaper enligt gråmarkerade fält i Tabell 1. Riskerna vid användning av riskminskningsämnen ska begränsas enligt miljömålet Giftfri Miljö. Riskminskningsämnen har mindre allvarliga hälso- och miljöegenskaper än utfasningsämnen.

Tabell 1. Granskningskriterier, hälso- och miljöfarliga egenskaper

Egenskaper / ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
H1: Cancerframkallande, Mutagena, Reproduktionstoxiska (CMR)	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Cancerogenitet, kategori 1A eller 1B (H350)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Cancerogenitet, kategori 2 (H351)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för Mutagenitet i könsceller, kategori 1A eller 1B (H340)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	d) Ämnen som uppfyller kriterierna för Mutagenitet i könsceller, kategori 2 (H341)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	e) Ämnen som uppfyller kriterierna för Reproduktionstoxicitet, kategori 1A eller 1B (H360)	0,3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	f) Ämnen som uppfyller kriterierna för Reproduktionstoxicitet, kategori 2 (H361)	3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	g) Ämnen som uppfyller faroklassen för Reproduktionstoxicitet, kategori Effekter på eller via amning (H362)	0,3% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H2: Hormonstörande ¹	a) Ämnen som bedöms som hormonstörande i enlighet med något av följande: <ul style="list-style-type: none"> - EUs definition för hormonstörande ämnen - REACH Kandidatförteckning, artikel 57f - ChemSec SIN-lista 	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras

¹ Kriterie H2 för hormonstörande ämnen skiljer sig åt mot BASTAs kriterier. Trafikverkets kriterie omfattar inte ämnen som förekommer på CoRAP och "List of EDC" från Dansk Center för Hormonstörande ämnen.

Egenskaper / ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
H3: PBT	a) Persistenta, bioackumulerbara och toxiska organiska ämnen (PBT) med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller > 40 d i sötvatten eller > 180 d i marint sediment eller > 120 d sötvattensediment eller > 120 d i jord samt 2) BCF > 2000 (våtvikt) samt 3) Toxicitet NOEC eller EC ₁₀ < 0,01 mg/l eller CMR - Cancerframkallande 1A, 1B (H350). Reproduktionstoxiska 1A, 1B, 2 (H360 och H361) eller klassificerat H372 eller H373	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Mycket persistenta och mycket bioackumulerbara organiska ämnen (vPvB) med 1) Halveringstid > 60 d i havsvatten eller sötvatten eller > 180 d i marint eller sötvattensediment eller >180 d i jord samt 2) BCF > 5000 (våtvikt)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H4: Särskilt farliga metaller	a) Bly eller blyföreningar (Pb)	0,1% ²
	b) Bly eller blyföreningar (Pb), rörliga delar av maskinstål ³	0,35%
	c) Kvicksilver eller kvicksilverföreningar (Hg)	Totalförbud ⁴
	d) Kadmium eller kadmiumföreningar (Cd)	0,01% ⁵

² Bly finns upptaget på Trafikverkets förbudslista, se Tabell 2.

³ Gäller rörliga delar av maskinstål där utmattningshållfasthet krävs, t.ex. spanjoletter.

⁴ Låga halter kvicksilver som inte tillsatts avsiktligt i något led faller utanför förbudet. Med låga halter menas en förekomst av 2,5 mg eller mindre per kg. Avvikelser överstigande 2,5 mg/kg är tillåtet i de fall det härrör från naturligt förekomst i kol, malm eller malmkoncentrat.

⁵ Kadmium finns upptaget på Trafikverkets förbudslista, se Tabell 2.

Egenskaper / ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
H5: Ozonedbrytande	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen farligt för ozonskiktet (EUH 059, H420)	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H6: Fluorerade växthusgaser	a) Fluorerade växthusgaser (F-gaser) ⁶	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H7: Allergiframkallande	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för Luftvägssensibiliserande (H334), kategori 1A.	0,1% (fast ämne/vätska/gas) För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för Luftvägssensibiliserande (H334), kategori 1 eller 1B.	0,2% (gaser) 1% (fast ämne/vätska) För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för Hudsensibiliserande (H317), kategori 1A	0,1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	d) Ämnen som uppfyller kriterierna för Hudsensibiliserande (H317), kategori 1 eller 1B	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H8: Toxicitet	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Akuttoxisk i kategori 1, 2 eller 3	De ATE-värden ⁷ som minst ger produkten klassning Akuttoxisk, kategori 3. Summeras för varje relevant exponeringsväg
	Oral: H300, H301	ATE ≤ 300
	Dermal: H310, H311	ATE ≤ 1000
	Inhalation: H330 eller H331	Gaser ATE ≤ 2500 Ångor ATE ≤ 10 Damm/dimma ATE ≤ 1,0
	b) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid enstaka exponering (STOT-SE) i kategori 1 (H370)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid enstaka exponering (STOT-SE) i kategori 2 (H371)	10% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
	d) Kemiska produkter som uppfyller kriterierna för klassning som Aspirationstoxiska i kategori 1 (H304)	Kriteriet är inte något ämneskriterium utan gäller för den kemiska produkten
	e) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid upprepad exponering (STOT-RE) i kategori 1 (H372)	1% För respektive ämne, halterna ska inte summeras

⁶ Gäller F-gaser listade i bilaga I till förordningen (EU) nr 517/2014, t.ex. fluorkolväten (HFC) som finns upptaget på Trafikverkets förbudslista, se Tabell 2.

⁷ ATE= Acute Toxic Estimate/Uppskattad akut toxicitet. De olika ATE-värdena för olika exponeringsvägar redovisas i BASTAs Sammanräkningsregler (www.bastaonline.se).

Egenskaper / ämnen	Definition	Haltgräns (vikts %)
	f) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Specifikt organtoxiskt vid upprepad exponering (STOT-RE) i kategori 2 (H373)	10% För respektive ämne, halterna ska inte summeras
H9: VOC, flyktiga organiska ämnen	a) Ämnen som har en begynnelsekokpunkt < 250°C mätt vid ett standardtryck av 101,3 kPa, och som uppfyller kriterierna för någon av farobeteckningarna: Dödligt, Giftigt eller Skadligt vid inandning (H330, H331, H332), Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad (H336), Kan orsaka organskador (H371) eller Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering (H373)	10%
H10: Miljöfarligt	a) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori akut 1 (H400)	25% om M= 1 ^{8,9}
	b) Ämnen som uppfyller faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 1 och 2 (H410) och (H411)	2,5% för H410-ämnena med M=1 25% för H411-ämnena
	c) Ämnen som uppfyller kriterierna för faroklassen Farligt för vattenmiljön, kategori kronisk 4 (H413). Sammanräkning görs för blandningar som inte uppfyller kriterier för kronisk 1, 2 eller 3. Sammanräkningen inkluderar ämnen klassificerade kroniskt 1 (H410), kroniskt 2 (H411), kroniskt 3 (H412), kroniskt 4 (H413)	25%

⁸ Detta gäller om inga ämnen har specifikt lägre haltgränser angivna i Klassificeringslistan (bilaga VI, tabell 3.2 i Förordning (EG) nr 1272/2008).

⁹ M = Multiplikationsfaktorn enligt förordning (EG) nr 1272/2008 (CLP) och beror på L(E)C50-värdet. För sammanräkning kan BASTAs sammanräkningsregler användas (www.bastaonline.se).